

МЕШИК П. Я. – ПОЛІТИЧНИЙ ДІЯЧ З ГРИФОМ «СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО»

Трофімчик Д.Д., *студент*
Політехнічний технікум КІ СумДУ

Історія м. Конотопа зберігає відомості про багатьох видатних уродженців нашого міста. Серед них – герої Великої Вітчизняної війни, письменники, художники, музиканти тощо. Але серед них є і ті, по відношенню до котрих сама історія повинна визначити, на що вони заслуговують – похвалу чи ненависть, повагу чи відверту неприязнь до їхньої постаті. У даній роботі наведено факти з життя й діяльності мало відомої для історії Конотопа особистості, яка займала високі керівні посади в лавах найвищого керівництва Радянської держави середини ХХ ст. – Мешика Павла Яковича.

Народився Павло Якович в 1910 р. в м. Конотопі (тоді Чернігівської губернії). Закінчив 7 класів школи, працював слюсарем Конотопського механічного заводу, при якому в 1925-1930 рр. навчався в школі ФЗУ [1]. У 21-річному віці за направленням ЦК Комсомолу України вступає до Самарського енергетичного інституту. Після одного року навчання за партійним набором був направлений на роботу в органи державної безпеки. Після закінчення в 1933 р. Центральної школи Всеросійського державного політичного управління (м. Москва) за 8 років роботи впевнено просувався кар'єрними сходинками: пройшов шлях від помічника уповноваженого економічного управління до заступника начальника слідчої частини Народного Комісаріата Внутрішніх Справ СРСР: «Мешик учился скрывать свое вражеское нутро, маскироваться и приспособливаться. На этого карьериста и обратил внимание Берия» (повість «Совість комуніста» О.Горчакова) [1].

Про його батьків та родину відомо дуже мало. Батько М. С. Кедров (скоріш за все вітчм), до Жовтневої революції 1917 р. в Росії служив в царській охоронці. Після революції, як очільник правої есерської організації в Конотопі, був засуджений до розстрілу, але покарання уник, втікши з-під варти. Після втечі потрапив до Денікінській армії. У родині Павла та Софії Мешик

було п'ятеро дітей – чотири сини та одна донька [2].

1937-1940 рр. тривала запроваджена Сталіним політика «великого терору», метою якої було знищення партійних та військових кадрів, інтелігенції, думка яких (громадська, політична) часто не співпадала з офіційними переконаннями Кремля. Здійснюючи масові репресії, підвладні «вождю» структури не забували й про документальне підтвердження всіх звинувачень. Досить часто єдиним доказом проти так званих «ворогів народу» були лише протокол допиту та «щиросердне зізнання» обвинуваченого. Тодішній заступник начальника слідчої частини НКВС не міг не виконувати прямих наказів партійного керівництва.

У лютому 1941 р. П. Я. Мешик був призначений Комісаром державної безпеки УРСР. За період роботи на даній посаді він декілька разів відвідує Конотоп [4]. У червні 1941 р. повертається до Москви для виконання покладених на нього обов'язків керівника Головного економічного управління НКВС.

За наказом Сталіна в квітні 1943 р. було створено контррозвідувальне управління СМЕРШ. П.Я. Мешик був призначений заступником начальника даного відомства (зі збереженням за ним посади керівника Головного економічного управління НКВС СРСР). Головні завдання СМЕРШу: знищення іноземної агентури, розробка нових методів по залученню своїх агентів до закордонних владних структур.

Після Постдамської конференції 1945 р., 20 серпня 1945 р. Сталін підписує «Постановление Государственного Комитета Обороны №9887 СС\ОП» про створення нового спеціального Комітету, в обов'язки якого входила розробка атомної зброї. Роботу Комітету очолив Народний комісар ВС СРСР Л. П. Берія, який своїм заступником призначив П. Я. Мешика.

Остання посада, яку займав П. Я Мешик – народний комісар ВС УРСР (1953 р.). Після призначення він переїхав до Києва. 30 червня 1953 р. був заарештований у «справі Берії», у той же день доправлений на допит до Москви. 23 грудня 1953 р. разом з іншими прибічниками Берії засуджений до смертної кари з конфіскацією майна [4].

Керівник: Євтушенко О. В., викладач

1. Горчаков О. Совесть коммуниста // Советский милиционер. – 18 вересня 1988 р. – С.12-15
2. Часников В. Руководители органов государственной безопасности Украины // МВС України. – 1997 р. – С.3-4
3. Яковлев Т. Считать оправданным // Советская милиция. – №11, 1990 р. – С.21-23
4. Иванов М. Контрразведчик Павел Мешик – наш земляк// Галина. – №7, 17-24 лютого 1999 р. – С.7